

بیش‌فعالی از تعریف تا درمان

شهلا فهیمی

(راهنمای کاربردی درمانگران، خانواده و معلم کودک بیش‌فعال)
مؤلفان: سرور یکتاخواه، بهناز پزشکی، سوزان قنادی، فریده یعقوبی

ناشر: راشدین (تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۰۸۲۲۴)

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۳

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

بیش‌فعالی شایع‌ترین اختلال روان‌پزشکی کودکان و نوجوانان است که به‌صورت سرپایی با مراجعه به درمانگاه‌ها درمان می‌شود. این اختلال در میان کودکان و نوجوانان حدود ۵ تا ۸ درصد شیوع دارد و شامل سه نوع پرتحرکی، کمبود توجه و کم‌توجهی و رفتارهای تکانه‌ای است. کتاب حاضر در هفت فصل تدوین شده است. مؤلفان می‌کوشند با تعریفی که در فصل اول از این اختلال ارائه می‌دهند، در فصل بعد، در تشخیص این کودکان به خوانندگان کمک کنند. فصل‌های بعدی کتاب به سبب‌شناسی و راه‌های پیشگیری و درمان این اختلال می‌پردازد. دو فصل بعدی هم شامل راهنمای کاربردی برای خانواده‌ها و آموزگاران است. به‌دلیل شیوع این اختلال در تمامی گروه‌های استثنائی، فصل آخر به آشنایی با بیش‌فعالی کودکان استثنائی اختصاص یافته است.

این کتاب می‌تواند راهنمایی کاربردی برای آموزگاران و تمام کسانی باشد که به‌نوعی در زندگی شخصی و حرفه‌ای خود با کودکان بیش‌فعال سروکار دارند.

«زنگ تفریح بود و بچه‌ها مشغول بازی بودند که ناگهان صدای خنده و تمسخر بلند شد. آموزگار از پنجره نگاهی به حیاط انداخت. دید که آرمین خود را روی زمین می‌غلطاند، شکلک درمی‌آورد و کارهای نمایشی انجام می‌دهد. در چند ماه اخیر، این اتفاق چند بار تکرار شده بود. معلم تصمیم گرفت با مادر آرمین صحبت کند. چند جلسه وقت گذاشت و با دقت به حرف‌های او و مشکلاتی که آرمین با آن‌ها مواجه بود گوش کرد. متوجه شد آرمین به‌خاطر ابتلا به اختلال بیش‌فعالی و مشکلات ثانویه‌ی آن، در دوستیابی دچار مشکل شده و اعتماد به نفسش هم کم است. بنابراین، برای جلب توجه دیگران رفتارهای نمایشی نشان می‌دهد. مادرش هم دچار اضطراب و افسردگی شده بود و نمی‌دانست با فرزندش چگونه برخورد کند. آموزگار که در این زمینه اطلاعات کافی داشت، طی چند جلسه، مهارت‌های مدیریت رفتاری با این کودکان را به او آموزش داد و تلاش کرد در همین مدت از اضطراب و افسردگی مادر نیز بکاهد. بعد از حدود سه ماه، روند تغییر رفتار در آرمین و مادرش مشاهده شد.»

آموزش

بسیاری از والدین از راهنمایی‌های معلمان در مورد چگونگی برخورد با مشکلات رفتاری و احساسی فرزندانشان استقبال می‌کنند. در واقع آن‌ها بیشتر ترجیح می‌دهند به‌جای رویارویی با مدیران و مسئولان مدرسه، با معلمان، که ارتباط نزدیک‌تری با فرزندان آن‌ها دارند، تماس داشته باشند. از این‌رو، آموزگاران در موقعیت بسیار مناسبی برای راهنمایی و مشورت با والدین قرار دارند. آموزش در شکل گروهی با عنوان «آموزش خانواده» نیز یکی از راهکارهای مطلوب برای ارتقای آگاهی‌های والدین محسوب می‌شود. در دومین جلسه‌ی دیدار با اولیای دانش‌آموزان، خانم سعیدی متوجه شد که والدین حاضر به سه گروه تقسیم می‌شوند: گروه اول آن‌هایی هستند که نسبت به انجام تکالیف فرزندانشان افراطی عمل می‌کنند و نظارت شدید و سخت‌گیرانه‌ای دارند. گروه دوم آن‌هایی هستند که در مسائل درسی فرزندشان دخالت و کنترلی ندارند و گروه سوم که تعداد خیلی کمی را شامل می‌شوند، آن‌هایی هستند که نظارت غیرمستقیم دارند و در عین انعطاف‌پذیری، قاطعانه برخورد می‌کنند.

فرصت مناسبی بود برای آموزش رفتار صحیح والدین با دانش‌آموزان و چگونگی برخوردشان در انجام تکالیف درسی. بنابراین، خانم سعیدی در این جلسه و جلسات بعدی تلاش کرد به‌طور خلاصه فنون‌های صحیح و کاربردی را آموزش دهد.»

منابع

۱. اصغری‌پور، ح؛ اصغری‌پور، ن؛ فضلی‌خانی، م (۱۳۹۲). مشاوره با دانش‌آموزان در مدارس. ورا دانش. تهران.
۲. شیبانی، شهناز (۱۳۸۸). مهارت‌های مشاوره‌ای: موانع ارتباطی در مشاوره. مجله‌ی رشد مشاور مدرسه.